

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Mez jelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék).

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vécsey-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Tapasztalatok a pisztrángra alapított gazdálkodás terén.

(Folytatás.)

A pisztrángállomány kor szerinti megoszlása, valamint a hozam is a patak középső szakaszán alakul legkedvezőbben. Ámde itt is érvényesülnek a bevezetésben érintett részben klimatikus, részben fizikai okokból eredő helyzeti b.folyások, amelyek a hozamot többé-kevésbé fokozzák. Ezekkel természetesen számolni kell a gazdának, egyébként pedig azon legyen, hogy állatállományát folytonos halászat mellett is marandóan karbantartsa.

Néha a patakok legfelső szakasza is bővelkedik halakban. Sőt a kor szerinti megoszlás sem kedvezőtlen, ennek dacára a halak fejlődése gyengébb s a hozam is szegényebb. Bár a darabszám ily pataokban feltűnő nagy, a halak növekedése oly silány szokott lenni, hogy még a szokásos adagos fejlettségű példányokra is csak elvétve akadunk. Am a gyöngye fejlődést nem mindig a táplálék fogyatékoságában kell keresnünk, mint inkább a víznek a geológiai alakulatból eredő többé vagy kevésbé kedvező minőségében, illetőleg hőmérsékleti avagy klimatikus hatásokban.

Az ilyen patakokat legjobb kizárólag ivadéknevelésre használni. A tapasztalat azt mutatja, hogy legjobban úgy jövedelmeznek, ha bizonyos fejlettséget elért ivadékot összefogdossuk s ezeket akár eladjuk, akár pedig a patak mélyebb és termékenyebb részeinek avagy tógazdaságok halasítására fordítjuk. Ugyanígy értékesíthetők a főpatakokat tápláló kisebb vizű mellékpatakok is.

A mennyiben a fennforgó vízjogi szempontok nem akadályoznak abban, hogy az ekként hasznosított patakokat oly módon elrekeszszük, hogy a halak elmenekülését megakadályozzuk, az ilyen üzem oly intenzitásal végezhető, hogy akár halastavakat is pótolhat.

A helyzeti viszonyok alapuló hasznosításnál a halászati kezelés aszerint idomul, a mint a patakban asztalárút, növendékanyagot, avagy csak ikrát akarunk termelni. Legtöbbször olyan üzem folyik, a melyiknél a

patakot mesterségesen termelt tavaszi vagy őszi ivadékkal halasítjuk, a hasznosításra rendelt anyagot pedig minél alaposabban kihalászzuk.

Sokat vitatott kérdést képez az, hogy tavaszi avagy őszi ivadékkal előnyösebb-e halasítani? Bizonyos, hogy a halasításnál rendkívül sok hiba esik és a sikertelenség leginkább eme hibákra vezethető vissza.

Tapasztalt tenyésztők szerint a patakok 90%-át sikeresen lehet tavaszi ivadékkal halasítani, a mi olcsósága mellett azzal a megfizethetetlen előnnyel jár, hogy szerfelett könnyen alkalmazható. Az ilyen módon való halasításból csupán a szabályozott, avagy fertőzött vizű patakok zárandók ki, valamint azok, a melyek ragadozó halfajokban, így menyhalakban és sügérben annyira bővelkednek, hogy szinte eleve biztosra vehető, hogy azok miatt az apró ivadék nem boldogulhat. Ilyen esetben, magától értetődőleg, minél fejlettebb ivadékkal kell halasítani. Egyébként a tavaszi ivadékkal még olyan patakokban is célt érhetünk, a hol a nagy pisztrángok erős kannibalizmusra hajlanak, mert tapasztalás szerint az apró halacska is jól ért ahhoz, mint kell a nagyobb ragadozóknak elől kitérni.

Épp oly kevésbé lehet szabályokat adni arra, hogy mennyivel halasítsunk. E tekintetben a patak hosszán, illetve kiterjedésén kívül az ivadék táplálkozási viszonyai és az előző halászások eredményei szolgálhatnak kellő alapul. Az időt illetőleg sokan a minél korábbi kieresztést tartják megfelelőnek, a mikor azonban az ivadékot nem szabadjára bízzák, hanem egy e célra szerkesztett betétszekrénybe, a hol aztán a halzsengék kellő védelemben tovább fejlődhetnek.

Ez a szekrény 1 m. hosszú, 0.4 m széles és ugyanilyen magas. Feneke és a födele hornyolt deszkából, a négy oldala ellenben lyukasított horganybádogból áll. A lyukak 2 mm. átmérőjűek, kivéve az első homlokfalnak a fenék fölött mintegy 15 cm.-re cső egy darabját, a hol 6 mm. lyukacsákat alkalmaznak. Bent a szekrényben, az első homlokfal mögött 20 cm.-re, rovátékokban mozgathatólag 20 cm. magas tiltó deszkát és erre a szekrény színéig ugyancsak sűrűn lyu-

kasztott bádoglemezt alkalmaznak azért, hogy a halacs-kák elmenekülését megakadályozhassuk. A szekrénynek ezen tiltón túl eső része szolgál a halacs-kák fölveté-lére, a melyeket gondosan mosott dúrva szemcséjű, 6—8 cm. vastagságban fölhalmozott fővenyrétegre helyezünk. A szekrény fedőjének jól kell zárni azért, hogy vízi cziczkány ne férhessen a halakhoz.

Mint e leírásból kitetszik, egyszerű, könnyen szállítható és mindenkéül föltt olcsó eszközről van tehát szó, a melyet akként állítunk a patakba, hogy az mintegy 30 cm.-re merüljön a vízbe. A halacs-kákat 8—14 napos korban rakjuk a szekrénybe, melybe a leírt méretek mellett mintegy 10.000 db fér. A födelet gondosan lezárjuk s csak időnként, ellenőrzés teljesítése okából nyitjuk fel megint. Feltűnő, hogy az ivadék mily pompásan érzi magát eme helyzetben, úgyannyira, hogy csak elvétve akad köztük egy-egy hullott.

A mint a halacs-kák annyira fejlődtek, hogy a víz ellen fordulhatnak, a mi a szízcacs-kó-kor utolsó szakában szokott elkövetkezni, eltávolítjuk a tiltódeszka fölé tett zárórácsot s az ivadék erőteljes része azonnal hozzálát a meneküléshez. Átvergődik a tiltódeszkan és a homlokkal 6 mm. lyukacsain igyekszik a szabadba jutni. Ilyen módon a szekrény apránként ürül ki, — a mit azonban fokozni is lehet, ha a tiltót eltávolítjuk, — mindenesetre úgy, hogy a halacska a legzsengőbb korban meg szokja a vizet és a helyzet által adott körülményeket, a mi tagadhatatlanul igen nagy előnye. Egy-egy kilométer hosszú szakaszra két ily szekrény, természetesen megfelelő hallétszám mellett elégséges.

Az ekként eszközölt halasítás eredményeit oly kedvezőnek mondják, hogy sokan e mellett az őszi ivadék alkalmazását fölöslegesnek állítják.

Fogyasztási árú termelésére irányuló üzem hozamát jelentékenyen lehet a halak takarmányozása által fokozni. Különösen a soványabb, tehát erősen köves medrű, avagy túlságosan árnyékolt patakok szorulnak ilyen irányban javításra. Okvetlenül szükséges azonban, hogy az illető patakok bővében legyenek a zubogóknak. Czélszerű az ilyen patakokat megfelelő eljárások alkalmazásával szakaszosan határolni, amiből kifolyólag a malompatakok annyiban is alkalmasak, hogy a malmok, illetve azok zsílipjei révén ezen szakaszok már eleve határolva vannak. A halak táplálékát a Poppe-féle etetőkosárból adagolhatjuk legczélszerűbben.

Eme kosarak gyengébb rúdvasból készülnek, nagyobb virágcserep alakjára. A haltáplálék, mely darált húsból és rozsliszt keverékéből áll, a kosárba téve, a víz alá lesz sülyesztve és ekként felfüggesztve s a halak magok csipegetik ki a rúdvasak közei közül. A halak kezdetben bizalmatlanok s csak lassan szokják meg a kosarat. Épp azért kezdetben mentől lazábban rakjuk meg a kosár fenekét táplálékkal, hogy a víz azt könnyen leöblíthesse. Ha egyszer hozzászoktak, az etetésnek ezt a módját minden zubogóban végezhetjük, még pedig a képzelhető legkényelmesebben, mert ha a halak szükségletével számolni tudunk, semmi sem vesz kárba a táplálékból. Az ilyen intenzív kezelés, kivált hosszabb pataknál gyakorlott és állandó munkás alkalmazását igényli.

A patakbeli halászattal szorosan összefügg két amerikai salmonidának: a szívárványos pisztrángnak és a szemlingnek meghonosítása. Ma már mindkettő számos vízünkben betelepült. Általánosságban az előbbi az alantabb eső régiókban érzi magát jól, míg a szemling a patakok forrásvidékét keresi. Mindkettő jó étvágyú torkos hal, a miért gyorsan is fejlődik, természetesen

úgy, ha kövér patakokba jut. Sovány patakokban nem is maradnak, s a hol a betelepítésére nézve tett kísérletek eredmény nélkül maradtak, legtöbbször ennek a körülménynek tudandó be. Életmódjaik lényegesen elütnek a pisztrángétól, amiért e mellett akadálytalanul tenyészthetők, sőt a gazdaságot annyiban még ki is egészítik, hogy oly időben értékesíthetők, a mikor a pisztrángot, a törvény által szabott tilalom folytán piacra vinni nem lehet. Ilyen értelemben a köztenyésztés sokat nyert általuk s kívánatos, hogy betelepítésük még buzgóbban folytattassék.

De hát nem elég a pisztrángot szaporítani, hanem természetesen kifogni is kell tudni, mihez képest helyén lesz az idevágó szokásos eszközökről is szólni.

A horgászatról nem óhajtok különösebben megemlékezni, annak szem előtt tartásával, hogy gazdaságilag a főszűly a kiadósabb és ama fogásmódokra esik, a melyek a halat nem sértik és így szállításra való alkalmatosságát nem csökkentik. Ide tartoznak a különféle hálók.

Köztük első helyen állanak a *pisztrángos varsák*, a melyeket jóformán minden patakban lehet alkalmazni. Használják az egyszerű és a szárnyas varsákat. Az utóbbit mindig a zubogó mellé, akár föléje, akár alája állítják nyílásával a vízfolyás irányába, azaz lefelé fordítva. Legelőször a varsa csúcsát erősítjük meg akár kőhöz, akár pedig a mederbe vert czövekhez. Aztán kihúzzuk a szárnyakat, ha lehet egészen a partokig, ugyancsak a mederbe tűzött botok segítségével rögzítvén meg őket olyan helyzetben, hogy a pisztráng ki ne térhessen a szerszám elől.

A kicsiny *szárny-nélküli varsát*, a partról egy kampos bot segítségével rakják a vízbe, ugyancsak lefelé a szájjával. A végét kövel való nehezítés által rögzítik, sőt 2—3 darabot még a varsába is tesznek e végből. Fontos, hogy a víz vígan folyjon a varsán át és ne legyen egészen alámerülve a vízben; egyszóval a víznek nem szabad sem a varsa felett, sem pedig a mellett elfolyni, mert csak így eshet a pisztráng járásának útjába. Rendszerint napnyugta előtt rakják őket le és napkelte után történik azok följárása.

Nagyon szokásos módja a pisztrángfogásnak az, a mit *farkashálóval*, vagy *farszákkal* íznek. Ez a háló, alapjában egy fél abroncsra és ennek végeit összekötő vastagabb íre erősített, csúcsban végződő zsákszerű háló. Hozzá tartozik a *zurbuló* vagy *göbülő* rúd, mely 2—3 méter hosszú könnyű rúd, az egyik végén fatalppal, avagy ócska bórdarabbal Rendszerint két ember kell hozzá, a kik a patakba gázolnak. A hol pisztrángot sejtene, a hálót víz ellen állítják be, mindig oda, a hol a víz sodra legerősebb. A zurbuló 20—25 lépéssel feljebb megy a parton, aztán szintén begázol a vízbe s a halakat oly módon riasztgatja, hogy a zurbulóval a padmaly és gyökerek alá avagy kövekhez döfőget. Ugy ezzel, mint járásával a vizet is zavarja, a mi annyiban járul az egészhez, hogy a hal annál kevésbbé veszi észre a vízbe állított hálót. A menekülő s rendszerint a víz sodrát kereső hal így teljes erővel rohan a hálóba s megszorul annak csücskében. Mivel az egyik ember a hálót többnyire lábai között tartja, érzi a hal odaütődését, s mielőtt megfordulhatna, már ki is emeli. Az eszköz rendkívül egyszerű, s használatát sem a víz fenekének minősége, sem pedig a sodra nem zavarja.

Általánosan elterjedt még az *öblös gyalom* használata is, a melyekről az a fő, hogy a háló a patakot egész szélességében átérje és minél öblösebb legyen, mert különben a feléje tévedt hal hamarosan visszafordul. Rendszerint két ember kezeli, míg a harmadik

a főntebb leírt módon tereli a halat a hálóba. Ugyancsak egyszerű, könnyen kezelhető és biztosan fogó szerszám, éppen azért a tenyésztő hasznát is veheti.

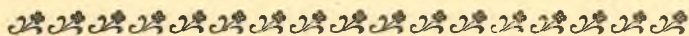
Végül megemlíthetjük még a *tükör-* és a *rúdhálót*, melyekkel némely vidéken a pisztrángot fogják. Mindkettő két-két léhéből áll, egy finom szálú, sűrű szemű czérnahálóból és nagyon bőszerű vastag spárgából készült tükör léhéből. Az alin ólomnehézzel van terhelve, míg a felint megfelelő számú para tartja a vízszínen. A hálót kövek, esetleg fák elé, sekélyvízű és rejtek nélküli patakszakaszokban pedig egyszerűen a medren át keresztbe fektetik, a melybe ugyancsak a főntebb leírt módon kergetik a halat, mely a vékony szálú léhészbe annál könnyebben megfogódik, mert ez enged s a tükörléhes szemeibe valósággal aprózsákokat képez. Nagy baja azonban, hogy a hal akárkányszor a szilványainál fogva akad meg s nem ritkán ezek erősen meg is sérülnek, a mikor onnan kiszedjük.

A *rúdhálót* többnyire padmalyos helyeken használják, avagy pedig a hol a patakot erősen felverte a gaz. Természetesen ennél is elengedhetlen a zurbulás, mert csak így ront a hal úgy a hálónak, hogy a főntebb leírt módon megfogódik. Megjegyezzük, hogy a hálót rúdjánál fogva a partról kezelik, esetleg a rudat a földbe szúrják s ekként állítják azt be.

Helyes kezelés mellett mindezen eszközök alkalmasak a pisztrángfogásra, s a halásznak nincs oka attól tartani, hogy patakját elnépteleníti velük. Sőt inkább ha gondoskodik a népesítésről, ugyancsak halásznia kell, hogy czélt érjen s gazdálkodásának iránya szerint birlokába juthasson a várt fejlettségű halaknak.

(Folytatjuk.)

Nemo.

A mérég a halak világában.

— Irta: Gy. Gy. —

Egyes állatok szerveiben, nevezetesen mirígyvedveiben feltalálható különféle mérgek közül, kétségtelenül legérdekesebbek azok, a melyeket toxinok elnevezése alatt ismerünk. Ide tartoznak első sorban: a kígyómérgek, a pókok, a varangyok és a skorpiófélék mérgei, végül pedig néhány veszedelmes mérgű halfaj. E halfajok legtöbbször a meleg és a tropikus tengerek lakója, ám azért akad közöttük olyan is, a mely a Földközi-tenger északi vizeit, Adriánkat sőt édes vizeinket is fölkeresi. Legmérgeesebbek a *tüskés ráják*, a Trygonidák és utánuk az angolnafélék közül: a *Murenidák*. Miután legtöbbször ehető, sőt közkedvelt halfaj, mérges voltokról egyet-mást részletesebben kívánok elmondani.

A méréganyaggal fölfegyverzett halakat tulajdonképpen két csoportba lehet sorolni; olyanokba, a melyeknek csakis bizonyos váladéka tartalmazza a mérget és olyanok csoportjába, a melyeknek belső szervezete részben vagy egészben telített a mérég anyagával. Az eddig rendelkezésünkre álló biológiai adatok hézagossága mellett, korántsem tekinthető kizártnak, hogy egyes kevésbé megfigyelt, sőt alig ismeretes tengerihalfajtáknál esetleg mindakét jelenség fennforog; vagy legalább is azok egymástól szorosan el nem választható élettani feladatot végeznek.

A murénafélék közül a közönséges muréna (*Murena helena* Linné) 36 hegyes foga közül, csupán 4 szerepel mérgefogként. A mérég szerv apparátusa, a mint azt legújabbán *Maass* vizsgálódásai igazolják az említett

4 fogon kívül egy mérégnyálkhartyarétegből áll. A mérges kígyókéhoz hasonlítható mérgefogaknál itt csak az a különbség, hogy a muréna mérgefogaiból hiányzik a kígyók csöves mérgefogait jellemző mérgecsatorna; a mérég ugyanis a murenánál a fogakon csupán végigömölve kerül harapáskor a megmart objektum szerveibe. A murénamérég természete felől azért ma még vajmi keveset tudunk. A mérgezés hatása legfőként kisebbfokú bénulásban s ájulási tünetekben nyilvánul; legalább a mi a murénák által mérgezett embereket illeti. Állatokon végzett ebbeli kísérletekkel s megfigyelésekkel eddig nem rendelkezünk. A muréna-harapás az emberi szervezetre tehát nem haláltokozó; viszont a vizek mélyének lakóival szemben eléggé hathatós védelmi eszköze egy oly halfajnak, a mely egyebekben eléggé gyöngén fegyverzett simatestű korántsem erőteljes vízlakó.

Hogy a murénában levő méréganyag, a muréna húsának fogyasztása közben többé nem ártalmas, azt kétségtelenül a főzés-sütés eredményezi. Az állatvilág s így a halak toxinjai is érzékenyek lévén minden hőemelkedéssel szemben, azok hatása, bizonyos hőfokon túl kétségtelenül elveszti mérgező erejét. A muréna már a régi rómaiak korában, a legkedveltebb halnemek közé tartozott. Valószínű, hogy mérges harapásáról már a római halász is tudomással bírt; ám mivel a muréna harapása emberáldozatot nem követelt, erről a jelenségről Plinius szükségtelennek tartotta külön megemlékezni.

A murénafélék, közöttük az angolna, azonkívül néhány halfaj csupán ikrái útján képviselik ma azokat a halspecieket, a melyek részint szájszervükben, részint pedig belső egyéb szerveikben méréganyag fölött rendelkeznek. Az egyéb ma ismert s mérget tartalmazó halfajok mérgüket legfőként tüskéik útján közvetítik. Tüskéik aktivitása akkor érvényesül, ha a tüskebőrű hal, támadásnak kitéve, védekezni kénytelen. Fegyverül ilyenkor éles tüskéi közvetítésével, tüskemérgét használja. Mérégkészletük berendezése is ehhez szabott. A tüskék gyökérhagymája ugyanis apró tokocskákkal, az úgynevezett mérégkapszulákkal áll közvetlen összeköttetésben. Már most, ha valami külbehátás, így nevezetesen bárminő közvetlen támadás éri a tüskés ráját s illetőleg tüskéit, a külső nyomás folytán a tüske befelé nyomul az állat testébe, mire a tüske tokocskaja: a kapszula mérgetartalma kiürül s a tüske útján a támadó szerveibe ömlik.

Már régebb megfigyelők is tisztában voltak azzal, hogy egyes tüskés halfajták tüskeszúrása legalább is lokális gyulladásos tüneteket okoz; bár ezt kizárólag a szúrás nyílt sebének is tulajdonították. Már *Schamburgh* említi, hogy a tüskés rája szúrásai folytán előállott kórtünetek hasonlítanak azokhoz, a melyeket a mérges kígyók harapása okoz. *Brehm* is hangsúlyozza, hogy a megsebzéssel járó tünetek a szúrás alkalmával a megszárt objektum szervébe kerülő mérges nyálkaanyag hatására vezethetők vissza.

Jellemző tünet, hogy a mérges tüskéjű halaknál a tüske időről-időre megújul, az utánnanövő pedig pótolja az elvesztettet; akárcsak a kígyók kihullott mérgefogaikat. *Günther* szerint a mérges halak, mérég szerveiket sohasem használják a táplálék megszerzésére, a mint azt a kígyófélekénél látjuk; a halak világában a méréganyag kizárólag védőfegyverként szerepel.

A Trygonidákon kívül, ilyen tüskeméreggel fölfegyverzett halakként szerepelnek: a *nyergesfejű hal*, a *synauceia*, a *sárkányfejű hal*, a *scorpaenida* s néhány

apró, többé-kevésbé alig ismert halfajta. A nyerges-fejű hálnál a tüske tövénél fekszik a hosszúkas méregkapszula, a melynek felső része csatornává szűkül s a tüskével összeköttetésben áll. Középpamerika vizeiben otthonos *békahal*nak a Batrachidáknak méregszervei aránylag a legfejlettebbek. Méregcsatorna-szerkezetük megfelel a kígyók csatornás méregfog-szerkezetének. Egyes *harcsafélék* mellúszó tüskéiben is találnak méreganyagváladékot. Némely hálnak húsanaga már magában is mérges, kivált azoké, a melyek mérges egyéb víziállatokkal táplálkoznak, minők főként a *meduza*-félék.

A mérges halak közé sorolják a *vak ingolát* is, más néven kilencszemű halat (Petromyzon fluviatilis). *Maass* állatvosi főiskolai tanár szerint, az ingola bőr alatti méregmirigyváladéka csakis tetemes beszózás által veszi el mérgező hatását, ekkor aztán káros utóhatás nélkül elfogyasztható. A Dunában, a Rákospatakban és Erdély több folyóvizében eléggé gyakori.

A Tetrodon-ok közül a *Jahak-hal*nak csupán ikráját tartják méregtartalmúnak; a Nilus-vidék halászaik egyszerűen félredobják azt, mint élvezhetlent. A Tetrodonoknak több válfaja él a japán vizekben a japánok, mint mérges anyagokat tartalmazó halakat azokat régidők óta ösmerik. Régibb japán művek ismételt megemlékeznek e halakról, a melyeknek ikráiból koncentráció útján a gyorsan öllő *fugu-méreg*, ellentétben egyéb toxinoktól, forralás közben, mit sem veszít hatékonyságából. A japán öngyilkosok tetemes százaléka a gyorsan öllő *fugu*-mérget választja. Japán statisztikai adatok tanúsága szerint a *fugu*-mérgezések 73%-a, abszolút haláltokozó. A *fugu*-mérgezés jellemző tünetei: a beszélőszervek teljes bénulása, cyanosis, szédülés, a test hőmérsékletének abnormis süllyedése. A *fugu*-mérge leginkább a központi idegrendszeret támadja meg legveszedelmesebben; hatása ebben megegyezik a kígyóméreg borzalmas hatásával. A mérge anyaga a japán vizek Tetrodon-jainál e halak bélszerveiben is föllelhető, a melyből azután gondosan kiválasztják a *fugu*-mérget.

Némileg az ízeshúsú angolnafélék is a mérges halak körébe sorolhatók. Az elekromos ángolnák veszedelmes csapkodása, ha nem is közvetlenül toxintermék produktuma, azért hatásában korántsem marad a toalbuminok veszedelmei mögött; viszont az édesvízi ángolnák tulajdonított méregproduktumról ismételt kísérletek sem tudnak pozitív adatokat szolgáltatni, úgy, hogy az angolnafélékkel a toxintermelő állatfajok sorozatából kikapcsolhatjuk.

A halak világának ma ismert toxintermékei, ha itt ott a vérbe is kerülnek, a vérben tüstént keletkező antitoxin üdvös közbejövetele mellett, nagyobb arányú s veszedelmesebb jellegű pusztítást alig okoznak; egyrészt az ilyen mérgek fölött rendelkező tengeri halfajok létköre amúgy is távol esik tőlünk, másrészt épen vérünk antitoxinja, a mely e tekintetben legfőbb védőeszközünk mentesíteni hivatott bennünket. Az antitoxin munkálkodásának üdvös volta a vérben megy végbe. Az antitoxinok ugyanis a mérgekkel való vegyrokonságuknál fogva, a vérbe került mérget feliozni hivatottak jó eleve abban a pályájában, a melyet a toxin, a véredényekben s a sejtek felé haladó romboló útjában megtenni készül. Ezt megakadályozni hivatott s egyben képesített is az antitoxin, a melynek csodás erőit mi sem igazolja fényesebben, mint a Nobel-díj nyertes *Behring* tanár gyógymódja, a melynél a mérges differiatoxin befekendését nyomon követi a reagáló antitoxin ellensúlyozó hatása.

A tengeri hal jelentősége.

A létérti küzdelem manapság már annyira fokozódott, hogy minden igyekezetünkben azon kell lennünk, hogy a közgazdaság valamennyi ágának utat nyissunk s hogy a modern technika összes segédeszközeit működésbe hozzuk.

Minden a világon, tehát a tavak és folyók is, de sőt még maga a mérhetetlen tenger is megérzi a népmilliók fokozódott igényeit, annyival inkább, mert, ugyancsak nagy különbség van a régi idők kezdetleges egyszerűs halászati eszközei és a mai halászok fortélyos és kifogástalanul jó szerszámai között.

A tenger halállományának kizsákmányolására kétségtelenül legnagyobb befolyást azonban a modern halászati gőzösök tömeges megjelenése gyakorolja. Ennekelőtte ugyanis, amíg csak a régi kis halászbárkák voltak alkalmazásban, a halászok kezdetleges eszközeikkel úgyszólván állandóan csak a partokra szorítkoztak s még elvétve is alig merészkedtek a nyílt tengerre kimenni: a nagy halászgőzöskön járó halászok ellenben mindig a magas tengert járják, hatalmas vontató hálóikkal dolgoznak s a zsákmányt gőzerővel emelik ki.

Az első német halászgőzöst 1887-ben bocsátották tengerre, a rákövetkező évben még 3 létesült, melyek a halászat szolgálatában oly jó szolgálatokat tettek és annyira jövedelmeztek, hogy tíz évvel később már 100 halászgőzös járt a német vizeken, az évszázad végén pedig 134-re emelkedett a számuk. Elenyésző kevés azonban a németországi halászgőzösök száma az angolok halászflojtájához képest, mely manapság már 1200 gőzösnél is több.

Hogy mily nagy befolyást gyakorolnak a tengeri halászatra a halászgőzösök, nyilvánvaló az azon egyetlen adatból, hogy míg pl. egy északtengeri halászgőzös évenként átlag 6300 métermázsa halat tesz partra, addig az 1887. év előtt forgalomba levő legjobb vitorlás halászbárka ennek legfeljebb csak egytizedrészét bírta teljesíteni.

A halászgőzösöknek a tenger halászatára gyakorolt nagy fontossága mellett azonban még számot kell vetni azzal is, hogy ezek nagy száma mellett a régi halászbárkák is megvannak és dolgoznak.

Egyedül Németországban évente átlag 30 millió márkára becsülhető a partra került tengeri halak értéke, és ez még mindig fokozódik, mivel ott 60 millió lakos halveségletének kielégítéséről van szó, melyet ez a partra került nagy quantum sem képes fedezni s ezért még m ga Németország is kénytelen évente mintegy 25 millió márká értékű halterméket importálni.

A vontatóhálókkal fogott halak között a tőkehalak játszák a főszerepet, legtöbb a *Gadus oeglefinus* (Schallfisch)-ből kerül hálóba, a német vizeken átlag 10 métermázsa fogás esik belőle egyetlen német gőzösrre. Nyáron gazdagabb a zsákmány, mint télen, mivel ívás idején nagy csoportokba verődik össze, úgy, hogy pár tengeri mértföldet is ellep. Nagy jelentősége van a tőkehalak közül az úgynevezett *Kabeljau*-nak (*Gadus morhua*) is, melyből szintén rendkívüli tömegek kerülnek hálóba, Új Foundland, Skócia és Anglia partjain 400—600 millióra becsülik a kifogott példányok számát, főbb kereskedelmi empóriumai: London, Havre, Amsterdam, Hamburg, Bréma és Lübeck. Halgazdasági szempontból nagy jelentősége van a félszegűsőknek is, az ezidőszert megfigyelt 34 nembe tartozó 200 fajból első helyen áll s leggyakoribb a *Pleuronectus pla'essa*, a németországi gőzösök naponkénti

átlagos fogása 224 fontra tehető, nyáron azonban még egyszer annyi kerül belőlük hálóba, mint télen.

Németországi vizeken a többi tengeri halak közül még megközelítőleg sem fognak oly tömegeket, mint a mennyit a már felsoroltakból. A tengeri csukából (Seehecht, *Merluccius vulgaris*) a gőzösök naponkénti fogása már csak 50 font s csakis nyáron kerül hálóba télen csak elvétve. A túskeparások közül, jól ismert, halak ugyan még a Knurrhahn (*Prigla gurnardus*) a félszegűszók közül a Steinbute (*Rhombus maximus*) és a Seezunge (*Solea vulgaris*), valamint a tengeri farkas (*Anarrhichas lupus*) mindezekből azonban 10—40 fontnál többet alig zsákmányol egy-egy gőzös hálója. A tengeri angolna (*Conger vulgaris*), a lazac (*Salmo salar*) és a Makrele-ből (*Scobar scombrus*) pedig csak kevés.

A vontatóháló halászati eredményeit túlszárnyalja a heringhalászat, melyet azonban lebegő-hálókkal teljesítenek. A sózott heringek összmennyisége pl. 1900-ban 2.243,000 hordót tett ki, melyből Anglia 1.157,000, Norvégia 570,000, Hollandia 415,000, Németország 100,000, Svédország pedig 6000 hordót szállított.

A Földközi-tengeren viszont Olaszországnak, Sziciliának és Spanyolországnak a nagy tömegekben zsákmányolt szardínia nyújt számottevő jövedelmet.

A tömeges halfogásnak azonban tudvalevőleg csakis úgy van gazdasági értéke, ha a modern konzerválás tudománya kellő segédkezet nyújt. A gőzösök gazdag zsákmányát tevő több száz mázsányi friss hal, mely gyakran egyetlen hálózattal a fedélzetre kerül: megromlanék és megbűdösödnék, még mielőtt a szárazföldre jutna, ha konzerválás útján nem lehetne a hal húsát hosszabb időre eltartani.

A halkonzerválásnál követett eljárások halfajok szerint nagyon különbözők, általában azonban mindannyian megegyeznek abban, hogy a vízlevonás és a levegőtől való elzárás műveletén alapulnak. A heringeket többnyire mindjárt a halászáskor dolgozzák fel hollandi eljárás szerint akként, hogy a heringeket kizsigerelik, azután sós lébe áztatják, ha pedig a pácz leve már jól átjárta a hal húsát, akkor levegőre rakják s megszáradás után erősen besózva hordókba teszik. Sokkal nagyobb mennyiségű hering kerül azonban a tengerből konzerválás végett Skóciába és Norvégiába. A heringhalászok nagy része u. i. a kizsigerelt halakat csak egyszerűen besózzák s elszállítják a parti kikötőkbe, a hol azután vagy sózva vagy füstölve tonnákba rakják s így kerülnek azok kereskedésbe.

A szardíniákat is kétféleképp konzerválják. Ha a fejkétől megfosztott halakat egyszerűen besózzák és hollandi eljárás szerint kezelik, akkor apró hordócskákban szardella név alatt adják forgalomba, ha ellenben a gyengén besózott halakat szárazföldi konzervgyárakba viszik s ott körülbelül egy fél percre forró olajba mártják, azután pedig fűszerezve olajba rakják: akkor apró bádogszelencékben szardínia néven juttatják forgalomba.

A tőkehal konzerválása háromféleképpen megy végbe: ha a kizsigerelt halat egyszerűen megszáritják, akkor stockfisch a neve, ha ellenben be is sózzák, akkor „laberdan“ név alatt szerepel, végre, ha a besózott tőkehalat később még meg is szárítják, akkor „klippfisch“ a neve.

Egyik országban sem fejlődött ki annyira a halkonzervek előállításának tökélye, mint Norvégiában, még a legnagyobb inycenzet is kielégíti készítményük. Hiába fáradoznak a németek és a többi halász-népek, hogy ellessék titkukat.

Azon halfajtákat, melyek a közéletmezésben frissen való fogyasztásra vannak szánva, egyszerűen jégbe csomagolják. E végből mindenik halász-gőzös nagymennyiségű jégkészletet visz magával.

Minden fogás után nagyság szerint szortírozzák a halakat s azonnal felbontják s kitisztítják. E kizsigerelést azonban nagy lelkiismeretességgel kell végezni, mivel ha pl. a májból csak egy parányi foszlány marad is vissza a hal belsejében, megromlik s az avas májtól kellemetlen ízt kap.

A friss állapotban piacra szánt, jól kizsigerelt halakat rétegenként megfelelő tartókba, sok jég közé rakják. Így eltéve maradnak azután e halak a hajó kikötéséig és az így megérkezett hal teljesen kifogástalan, ha lelkiismeretesen volt eltéve és ha légmentesen volt lezárva a tartó. Kipróbálták azonban már azt is, hogy a friss állapotban fogyasztásra szánt tengeri hal sokkal ízletesebb, ha nemcsak jég között szállítják, hanem ha előbb a fogás után mindjárt — 10°-ra lehűtik s így megfagyasztott állapotban teszik el. Különösen alkalmas e művelet Oroszországban, hol a télen kihalászott halak, minden különösebb procedúra nélkül maguktól is kővé fagynak s ilyen keményre fagyott állapotban kerülnek piacra. Ám az ilyen művelet jó lehet, daczára azonban a sokféle kísérletezésnek és czélszerű találmányoknak, mindezeidig nem váltak be a gyakorlatban, egyrészt u. i. a komplikált fagyasztó apparátusok nem mindig működnek kifogástalanul s másrészt, mert a fagyasztó közönség közül számosan vannak, kik még nem tudják a megfagyasztott halat jól elkészíteni. Mindenekelőtt u. i. hideg vízbe kell tenni a keményre fagyasztott halat, hogy ekként lassankint engedjen ki, a legtöbben azonban a helyett, hogy hamarabb elkészíthessék, mindjárt forró vízbe dobják a megfagyott halat, mely esetben a víz hirtelen lehűl s mire a hal teljesen felenged, akkorra a hús íze külső rétegeiben már egészen kiázott.

A tapasztalatokon okulva, a halászok nem is igen szeretnek a halak konzerválásával s megfelelő forgalombahozatalával foglalkozni, ezért rendszerint mihegyest szárazföldre érnek zsákmányukkal, a hajó tartalmát azonnal a rájuk már többnyire nagy számmal várakozó kereskedőknek adják el, a kereskedőkre pedig a kikötőkben már útrakészen várnak a megfelelő hűtőberendezéssel ellátott halszállító kocsik, melyek azután naponta gyorsvonat sebességgel az ország belsejébe szállítják a halakat. A szárazföld nagyobb városai közül különösen Berlin, München, Wien dicsekedhetnek jó tengerihal-szállítmányokkal: naponta nemcsak friss tengeri halat, de még édesvízi halkülönlegességeket, milyen pl. az északamerikai lazac is, lehet fagyasztott állapotban kapni.

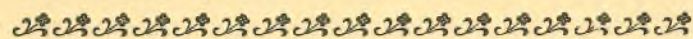
A tengeri halak fogyasztása évről-évre nagyobbodik s mindinkább nyilvánvalóvá válik, hogy még nagyobb lenne, ha több halat lehetne szállítani. A finomabb fajták különösen, a milyenek pl. a felsorolt félszegűszók, főleg a tengeri nyelv, még többnyire csak az előkelő asztalok számára áll rendelkezésre, míg ellenben a tőkehal és tengeri csuka helyenként már mint néptáplálék is szerepel.

A norvégok a friss halak elkészítésében szintén oly felülmúlhatlanok, mint a halkonzervek előállításában. Elismert dolog, hogy a norvég halász, még a legközönségesebb olcsó halakat is finoman és ízletesen tudja elkészíteni. E mellett a halnak egyetlen részecskéjét sem engedi veszendőbe menni, még a konzervgyárakban hátramaradt hal-hulladékot is fel tudja használni:

megőrlik, nagy hő mellett megszáritják, sterilizálják és „hal-liszt“ név alatt disznó, baromfi és kiválóbb édesvízi halak etetésére forgalomba hozzák. De még a leg-hitványabb halhulladékok, sőt a megrontott anyag se megy náluk veszendőbe, ezekből meg értékes haltrágyát készítenek az ú. n. guano gyárakban.

(Folytatjuk.)

Krenedits Ferencz.

A horgászás mint sport.

Élményeim Thurzó-füreden.

Írta: **F. M.**

(Folytatás és vége.)

Az én kedves barátom 1904-ben freibergi gyönyörű kastélyát szerencséjére még az elbirtoklás lejárta előtt eladta s ennek következtében reám nézve az aranyjezi napoknak végeszakadt.

A reá következő évben kénytelen voltam a Felvidéken keresni olyan helyet, hol pormentes levegőben üdülhetek, egyúttal a horgász-sportot is űzhetem.

Két helyet szemeltem ki, Iglófüredet és Thurzó-füredet.

Iglófüredről az igazgatóság értesített, hogy július hó 3-án lakást nem adhat. Thurzófüreden azonban a kijelölt időre lakást is biztosítottak, egyben arról is értesítettek, hogy közvetlen a lakásom előtt levő tóban pisztráng kevés, de egyéb hal bőven van s horgászhatok kedvem szerint.

A kassa—rutkai vonalon, Margitfalu állomásnál ágazik el a viczinális Gölniczbányára, mely városka egyúttal a fürdő állomása. Július huszadikán, derült nyári reggel érkeztem Gölniczbányára, ahonnan kocsin a városkán át jó negyedóra alatt bevonultam Thurzófüredre. Gyönyörű kis völgykatlanban fekszik a magánvillákkal együtt kilencz épületből álló fürdőtelep.

Az Uristen is üdülőtelepnek teremtette! Minden oldalról magas, fenyveserdő borította hegyek védik a zivataros szelektől s csak egy keskeny szoroson át vezet az út sűrű erdőlugasban Gölniczbánya felé.

Szállásomat elfoglalva a Thurzóvillában, szobám ablakából élveztem egyideig a szép kilátást, az előtte elterülő mintegy 800 négyszögöl felületű tóra s a föl-emelkedő fenyveserdőre s aztán rögtön jelentkeztem a fürdőigazgatóságnál.

Az igazgató egyúttal a fürdőtelep tulajdonosa, a kedves emlékü Menesdorfer bácsi, Gölniczbánya polgármestere, szívélyesen fogadott s kijelentette, hogy a tó rendelkezésemre áll, foghatok halat amennyit tudok. Állítása szerint már többen kísérelték meg a horgászást de nem sikerült senkinek a tóból horoggal halat fogni.

Java cseresznyeérés ideje lévén, másnap reggel bevásároltam egy liter ropogós, piros cseresznyét, a keszegek számára, mert azt láttam, hogy a tóban rengeteg mennyiségű keszeg van. Eleintén szöcskével próbáltam horgászni, de csakhamar abbahagytam, mert csupa apró keszeg rohant a horogra, ilyeneket fogni pedig nem élvezet. Elővettem azután a jó kemény húsú cseresznyét s egyet a horogra akként húztam rá, hogy a cseresznye oldalán egy kevéssé kiálljon.

Persze a cseresznyét az apró keszeg bekapni nem tudta s így azokat leráztam a nyakamról. Alig hogy belevetettem a partról vagy hat méternyire a cseresznyét, az súlyánál fogva lesülyedt a víz mélyébe s azonnal ott termett a nagy keszeg s bekapta a cseresznyét, majdnem kirántotta kezemből a botot.

A lorgomra került hal fél kilogrammnál súlyosabb volt; ez már meglehetősen erőt tudott a vízben úszva kifejteni, úgy hogy botomat majdnem félkör alakúra meghajlította, de utóljára kimerült s a parthoz húzva könnyen kiemeltem. Így aztán az első reggel csupa piros cseresznyével nyolcz darab nagyobb keszeget sikerült fognom s miután a fürdőtulajdonos nem reflektált azokra, a körülöttem settenkedő cigányprimásnak ajándékoztam azokat. — Volt nagy öröm a horgászoknál. Este a primás dicsekedve mondta el, hogy délután a „Marasztaló“ forrás mellett tüzet rakva nyárson megsütötték a halakat s olyan fölséges pecsenye volt, hogy még az újjukat is megszópták utána; csak az volt a kár, hogy nem volt legalább kétszer annyi.

Harmadnap valami ünnepnap lehetett, ismét horgásztam kora reggel előre oda rendelve a nagyböngöst az ejtendő zsákmányért.

A bandának szerencséje akadt, tizennégy nagyobb keszeget fogtam legalább 5—6 kilogramm súlylyal. De volt is becsületem a cigánybanda előtt, akár a perzsa sahnak a budapesti cigányok előtt!

Jól mondotta a fürdőigazgató, hogy pisztráng a tóban kevés van, biz én nem fogtam egyet sem, de egész ottléttem alatt még nem is láttam!

Pedig a tó mélyvízű, 10—18 méterig helyenként, tizenhét foknál a legmelegebb napokon sem emelkedett hőfoka többre, pisztráng és nemes hal tenyésztésére nagyon alkalmas lett volna. Azután négy öt csónak teljesen ingyen állott a fürdővendégek rendelkezésére minden felügyelet nélkül, persze egész nap törték zúzták a gyerekek a csónakokat, meg az evezőket, valóságos tengeri csatákat rendezve.

Hát milyen csinos hasznót lehetett volna egy kis élelmességgel abból a tóból kivenni. Csak a keszegek kipusztítása után okszerűen halasítani kellett volna.

A horgász szívesen fizetett volna mérsékelt díjat teszem 4 heti időnyire 10 koronát, a kifogott hal a telep tulajdonosáé maradt volna. A fürdő étterme így el lett volna látva mindig friss hallal (Kassáról nem kellett volna hozatni) és a horgászok is szívesen adóztak volna.

A csónakázást szintén csak díjazás mellett kellőleg korlátozva kellene engedélyezni.

Ez is hozott volna annyit, hogy tiszta, kényelmes csónakokat, jó evezőkkel lehetett volna fenntartani s tán még haszna is maradt volna.

Majd így lesz az egykor tán, ha majd megtanuljuk becsülni az apróbb jövedelmeket és nem restelünk lehajolni a krajczárokért is.

Egy ízben átrándultam Iglófüredre, megtekinteni az ottani patakokat, de biz egyben sem láttam semmiféle halat.

Maga a fürdőtelep már valamivel nagyobbyszerű és nagyobb igényű, de fekvése meg sem közelíti Thurzó-füredet. Egy napot ott töltve, este visszaértem Thurzó-füredre, hol már az egész társasággal ismerős voltam és nagyon jól éreztem magamat.

A horgászás ugyan nagyon egyhangu volt itt a tóban. Mindig ugyanaz a táj, fekvés, partok, ugyanaz a halfaj! Hiányzott a horgászással eddig megszokott kapcsolatos fáradságos járás-kelés a szabadban, (a nagy hegyek által körülzárt tó már nem esik az alá a forgalom alá), azután hiányzott a változatosság a vízpartokban és helyzetekben, de még a halakban is és azok fogási módjában is.

No de azért nem unatkoztam, mert a fürdő kellemes

társasága és a szebbnél szebb séta és kiránduló helyek elég szórakozást nyújtottak és némileg kárpótolták kedvelt sportom nem egészen kielégítő gyakorlásáért.

De hálátlan lennék, ha megfeledekzném arról, hogy ha a pataki horgászás kedves változatosságát nélkülöztem is, viszont, főleg a délutáni órákban a horgászásnál mindig volt néző közönségem és gyakran igen csinos hölgyek sorából is, (az elmaradhatatlan gyerekeket nem is számítva).

Hát ilyen néző közönség érdeklődése a horgászra is befolyást gyakorol; sokkal jobban örül, a sikernek, melyet a közönség is szemlél és elismeréssel fogad, szóval ránézve is érdekesebbé teszi a horgászást s annak élvezetét emeli.

De mert szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a pataki horgászásnál néző közönség nemcsak nem szükséges, sőt teljesen felesleges, mert ezek zavarólag hatnak úgy a horgászra, mint a halakra.

Sőt tapasztalásból mondhatom, hogy egy időben ketten nem horgászhatnak együtt ugyanazon patak, ugyanazon helyén, mert egyik zavarja és akadályozza a másikat.

Több egyén csak nagy távolságra egymástól, a patak külön szakaszán horgászhat egy időben és így a társas horgászás ki van zárva.

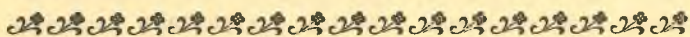
Thurzófüreden a nézőközönség azonban kellemes volt. A tóban keszeg volt bőven s azok fogását nem zavarta meg a nézőközönség, sőt a hiányzó változatosságot némileg pótolta.

Mindig kellemes emlékeim közé sorozom az ott töltött napokat, de különösen feledhetetlen marad előttem a „zigány-majális“, melyet egy derült nap délutánján Veréb István debreczeni lakatgyáros és kedves felesége egy brassói paptanár (a nevét már sajna elfeledtem) és a horgászó bácsi (jó magam) részvételével ünnepeltünk.

A menü volt: 1. nyárson pirított debreczeni szalonna, debreczeni czipóra csepegtetéssel; 2. nyárson sült, szalonnával tüzdelt keszeg, szegedi rózsapaprikával egy kissé meghintve; 3. Sajtok. Italok: kitűnő debreczeni rizling és jóféle vörös bor és amit először kellett volna említenem, a híres marasztaló forrás üdítő vize, amiből hej de keveset fogyasztottunk!

A nyájas olvasónak, de nekem is volt már bizonyára finomabb vacsorában részünk, de a melyik úgy ízlett volna mint akkor ez, még soha!

A keszeg húsa finom és ízletes és a szálkáktól eltekintve, vetekedik bármely nemes hal húásával, a ki nem hiszi, próbálja meg! Nem hiába hívják azt a forrást Marasztalónak, biz ott marasztalt bennünket este tíz óráig, úgy hogy a kedves fürdőorvos Dr. Fanzler Lajos barátom és asztaltársam már kurrentáltatni akart bennünket.

Halfogóeszközök és halászati módok.

Írta: Lakatos Károly.

(Folytatás.)

És itt meg nem állhatom, hogy egy kis összehasonlítást ne tegyek a magyar és angolszász faj horgászai között — annak bizonyosságául, hogy igenis, a magyarság — hiába tagadják ellenségeink — nemcsak a komoly kenyérkereseti pályák küzdő terén, a milyen a hivatásos halászat is, — hanem annak sportszerű oldalát illetőleg is, minden tekintetben kiállja a versenyt az angollal. Komoly, öntudatos, kifogyhatatlan türelmű s mindenekfelett eredeti, a nélkül, hogy szőr-

szálhasogató pedantériával adná magát foglalatosságának. És az ilyen igazi halásztípusnak kivált Csongrád-megye és főleg Szeged vidéke a hazája. De lássunk egy képet.

Pirkadni kezd. Az ég alján kelet felől, keskeny piros-ság töri meg a sötét kékséget, a mi lassankint élénkül, a levegő átlátszóbb lesz, itt is amott is elhomályosodik egy-egy reszkető csillag. Az ég egyre kékebb, ragyogóbb lesz, az apró felhőcskék fehéredni kezdenek, a közelben is már a mezőség zöld színe, a folyó kékes fehérsége, mely fölött úgylátszik, mintha ritkás köd legelne. Azután a keskeny gyalogút is kivehető lesz s már látszik a mozgása egy paraszt embernek, a ki most kanyarodik le a töltésről a poros útra. A csőszház mellől álmos vakkantás töri meg a hajnali csendet, a mint a lépések zajára fölriadt eb megkisérti az arrajárót.

Alacsony, keskenyképű az ember, az arcza barna, viharvert, szinte elüt tőle színével a tömött, lekonyult bajusz, melynek töredező szálai fénylenek, mint a fehér-ézüst, a vállán hosszú fűzfavesszők hajlonganak, melyekre vékony, sodrott zsineg van csavarva. Pipál. A füstöt a szellő szakadozva nyújtja széjjel a levegőben s úgy húzódik az öreg után, a ki most már lehetőleg szaporázza a lépéseit és letérve a jobbra kanyaródó csapásról, egyenesen a víznek tart. A parton megáll szétnéz. A víz felületét szellő borzolja s olyan, mintha temérdek apró fényes pikkelyek ringadoznának egymás mellett. A tekintete jobbra is, balra is kémelve jár a vízszélen, azután gondol egyet és megindul fölfelé. A léptei nyomot hagynak a friss iszapban, melyről alig egy-két napja, hogy lehúzódtott a víz. Följebb, ahol öble van a folyónak s a parttól törpe sumárágak leveleit nyaldossák a hullámfodrok, megáll, a tarisznyáját leteszi a földre. Azután ő maga is letelepszik. Jónak véli a helyet halfogásra, mert ime, itt csöndes, síma a víz, zöld vesszők is vannak, melyek között különösen a húsos pontyok szeretnek legelészni.

Kis ideig czihelődik, azután ujságpapirosba takart földet húz ki a kabátja zsebéből; fekete, puha földet, melyben giliszták vannak. A giliszták közül kihúzza egyet, a tenyerére fekteti és rácsap. A hosszú, nyúlos jószág összesugorodik és mozdulatlan lesz. Ez jó a kékes acélhorogra. Föl is kerül rá rögtön úgy, hogy csak a legvége maradjon ki.

Egy potlyanás támad, a horog a vízbe esik s a vas-tag parafadugó lassan úszkálni kezd a csöndes víztük-rön ide s tova, a mint a víz szeszélyeskedik vele. Azután jön a második, majd a harmadik picze s a vékony zsinegek árnyékai összeringanak a fénylő vizen.

Most várni kell, míg a jó szerencse jön. Ez éppen alkalmas idő arra, hogy kiverje a pipáját és újra rágyújtson. Előbb azonban előkotorássza a lapos cserépbutykóst, amiben rózsaszínű törköly kotyog és felhajja. Jól esik a hajnal húsében ez a melegítő ital, szinte megbizsereg tőle a vére. A pipa azután annak módja szerint megtömődik és lassankint füstölögni kezd az ember szájában, mire beáll a végtelen nagy nyugalom. A picéző ember karját a térdére fekteti s úgy néz mozdulatlanul a vízre. Szellő se jár, átható csönd ül a közelségben, csak néha hallatszik egy légydongás, vagy szűnyogsírás.

Eközben emelkedik fel a nap. Az erdő széle, mint aranyfal, ragyogni kezd a napsugárban, távolról a föl-ébredt verebek csiripolása zavarja meg a nyári reggel hangtalan csöndjét. A mezőség puha illata kezd ter- jengeni, amint föl száll róla a fényes harmat s vala-

honnan a messzeségből múló harangszót hoz a gyöngé fuvalat.

Az ember ül, mint a megtettesült nyugalom, a szájából fehér foszlányokban ömlik ki a dohányfüst.

Egyszerre a dugó mozogni kezd, karikákat vág körülötte a víz . . . , de megmozdul az emberünk is. A térdét nagy vigyázattal előbbre nyújtja és csendesen megfogja az iszapon fekvő ágat. A parafadugó bukdácsolni kezd a vízen. A szeme szinte megfájdul az erős nézés-től, amint merően, egy helyre szegződik a tekintete, s íme a dugó hirtelen elmerül, az öreg gyorsan megragadja az ágat és sebese-n kirántja a horgot. Az most kissé nehezebb, mint egyébként s a rántásnál már éri, hogy hal akadt rá. A levegőben fehérség villan meg, amint a vízes pikkelyekre ráesik a napfény s egy toppanás hallatszik az ember háta mögött, amit szapora viczkáندozás követ. Szép kövér potyka verdesi magát a vizenyős homokon és kis kerek szájával mohón harapdálja a levegőt.

— Ohó — mondja némi örömmel az ember s az arczán a megelégedés derűje ömlik el; — még a pipája is kialszik annyira odaterelődik a figyelme az első halfogásra.

A hal kurta zsinegre fűződik ezután és újra visszakérül a vízes birodalmába. Néha villan csak meg kékbe játszó barna háta, mint valami átfutó árnycsík.

Eközben újra elfoglalja helyét az öreg és nézi a dugók játékát. A nap lassankint főlebb hág, sugarai a figyelő ember szemébe tűznek s ez okból most félkézzel lehúzza a puha kalap szélét, hogy árnyékba jusson a tekintete.

A süppedő homokon nemsokára puha lépések hallatszanak. Ember jön. Valami csósz féle, ki egyéb teendők hiányában szintén picézni akar.

— Adjon Isten, mondja, amint közel ér.

Az öreg felelet helyett a fejével bólint. Nem akar a hangjával zajt ütni, nehogy elidjenek a halak.

— Van-e haljás?

— Nem mondhatnám, — mondja csendesen az öreg és félszemmel a jövevényre tekint.

Az szótlán megindul, megy főlebb a víz szélén. Egy hajításnyira megáll, azután ő is letelepszik és egyenként eresztgeti a vízre a tutajos piczéket. Csak néha sandítanak át egymásra, amint ez is, amaz is kiránt egy-egy sütnivaló apróságot a folyóból.

Az árnyék lassankint fogy, aszerint, a mint halad a nap s íme, nemsokára azt veszi észre az öreg, hogy a kalap árnyéka ott mozog a lába fején. Dél van. Messziről jövő harangszó imbolyog a levegőben, a folyó közepén tutajt eresztő oláhok nyikorgatják a hosszú evezőket; amott fekete füst bodorodik a víz fölött hajó jön. Perczek multával már hallatszik a kerek zúgása is. Egyszerre csak itt van, itt robog el a fekete vas-koloszsus. Szinte túrja a vizet. Magas, habzó hullámok képződnek a keréklapátok nyomán, melyek egymásra torlódva birkóznak. Azután múló morajlás támad, erős csobogás, amint a hullámgyűrűk a parthoz verődnek és itt-ott robajjal hull le az alámosott part. A piczék egy időre eltűnnek, az ember rájuk se ügyel, ahelyett előveszi a tarisznyáját és falatozik. A fölkapart folyóvíz később elcsöndesedik, a piczék nyugodtan úszkálnak egymás mellett, majd egyik is, másik is megbillen, apró karikákat vetve a vízükörre. Hal motoszkál körülöttük. Nem kap bele egyikbe sem, csak játszik velük. Az öreg kis ideig nézi ezt a játékot, azután türelmét veszítve elfordítja a tekintetét.

— Kupi-é! — kiált át tréfásan az emberhez.

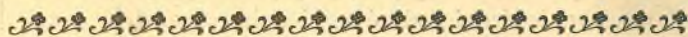
— Nem bír ez — szölt vissza amaz.

— Úgy nézöm, napáldozat előtt hiába leskelődünk. Ez az egész társalgás.

Eközben múlik az idő. A nap a magas jegeneerdők mögé búvik s a sugarai, amint átszűremlenek a lombokon, elnyújtóznak a mezőn, a főlzáradt fehér fővényen s a vízen, ahol olyan a fény, mintha aranyfolyadékot öntöttek volna a szöke folyóba.

Ideje hazamenni.

Az öreg összeszedi czókmókját, a halat nedves kendőbe takarja s megindul hazafelé . . . (Folytatjuk.)

TÁRSULATOK.

Az „Alsó Tiszai“ Halászati Társulat márczius hó 27-én Menyhárt Károly alelnök-igazgató vezetése alatt tartott közgyűlésén legelső sorban az érdekeltségi kimutatás helyesbítése és az érvényben levő haszonbérszerződések bemutatása iránt határoztak. Továbbá kimondták, hogy halöröket alkalmaznak s e czélra 1200 K-t megszavaztak. A költségvetés 1400 K-ban lett megállapítva a tagok évi járuléka pedig kat. holdankint 30 fillérben. Elhatározták még, hogy az államtól fogassüllőikrárt és ivadék nevelőtelep berendezését kérik. *k.*

A „Ferenczsatornai-érdekeltek“ Halászati Társulata f. évi márczius hó 30-án tartotta rendes évi közgyűlését Ujverbáson. Az évi jelentés szerint a védelem érdekében 3 halör volt alkalmazva; a halállomány emelése érdekében pedig a 1.800,000 db fogassüllőikrán kívül, 3 q pontyivadékokt helyeztek ki a IV. és VII. sz. tartályokba. 53 halászati kihágást jelentettek fel, a melyek közül azonban 31 még nincs elintézve. A számadások szerint 243972 K bevétellel szemben 236927 K kiadás merült fel. A jövő évi költségekre 25666 K-t irányoztak elő, miből 1400 K-t pontyivadék beszerzésre fordítanak. A tagok évi járuléka kat. holdanként 24 fillérben, azon szakaszon pedig, hol ivadékkal halásítanak 1 K 10 f, ott pedig, hol ezen kívül még állandó halör is alkalmaztatik 1 K 69 fillérben állapították meg kat. holdankint. *k.*

A Fertő taván alakítandó halászati társulat ügyében f. évi április hó 3.-ra ismét közgyűlésre hívta össze az érdekeltséget Sopron megye alispánja.

Tárgyalásra került mindenek előtt a mult évben kiküldött bizottság véleményes jelentése a társulatlá alakulás ügyében. A jelentés szerint a bizottság a társulatlá alakulást különösen szocziális szempontból nem tartja czélseűnek s javasolja, hogy a földmivelésügyi miniszterium megkerestessék a megindított eljárás megszüntetésére s annak a kimondására, hogy a Fertő taván a halászat az eddigi módon a jövőre is szabadon legyen gyakorolható. Az országos halászati felügyelőség kiküldöttje, mint hatósági szakértő, ezzel szemben kifejtette, hogy a mostani rendszertelen, törvénybe ütköző s a legnagyobb mértékben zsaroló halászatnak, a mely ellen napirenden vannak a panaszok, éppen szocziális szempontból kell feltétlenül véget vetni, mert a mostani gazdálkodással hamarosan kifogy a Fertőből a hal, míg okszerű üzem mellett számos embernek adhat mindaddig biztos kenyeret, a míg csak víz marad a Fertőben. Az érdekeltség egy részénél azonban az iránt is merültek fel aggályok, vajjon a „Hanság csatornának“ a közel jövőben való meghosszabítása magába a Fertőbe, nem fogja-e a tó vízállásának oly mértékű lepadását maga után vonni, a melynél a rendszeres halászat lehetetlenné válik? A Rába szabályozó társulat kiküldöttjének felvilágosításai szerint ettől nincs mit tartani, tény azonban, hogy az érdekeltség vízbirtokának aránya változást fog szenvedni, a mai állapothoz képest. Erre való tekintettel a közgyűlés azt a kérését terjesztette a földmivelésügyi miniszteriumhoz, hogy a csatorna meghosszabítási munkáinak befejezéséig a megindított eljárás felfüggesztessék, *p.*